

عنوان درس:

شاخه های توحید افعالی

ویژه جوان

ارائه محتوا جهت استفاده
مربیان، ائمه جماعت و والدین محترم
www.SalehinZn.ir

فهرست

شاخه های توحید افعالی	۲
توحید خالقیت	۲
توحید ربوبیت	۲
توحید در قانونگذاری و تشریع	۲
توحید در مالکیت	۲
توحید حاکمیت	۳
توحید اطاعت	۳

شاخه های توحید افعالی

«توحید افعالی» نیز به نوبه خود شاخه های زیادی دارد که در اینجا به شش قسمت از مهمترین فروع آن اشاره می کنیم:

۱- توحید خالقیت

همانگونه که قرآن می گوید: قُلِ اللّٰهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ: (بگو خداوند آفریدگار همه چیز است). (عد-۱۶)
دلیل آن هم روشن است وقتی با دلائل گذشته ثابت شد واجب الوجود یکی است و همه چیز غیر از او ممکن الوجود است، بنابراین خالق همه موجودات نیز یکی خواهد بود.

۲- توحید ربوبیت

یعنی مدبّر و مدیر و مربی و نظام بخش عالم هستی تنها خدا است، چنان که قرآن می گوید: «قُلْ أَعْبُدُوا اللَّهَ أَعْبَادًا مُّخْلِصِينَ لَهُ دِينَهُمْ» (آیا غیر خدا را پروردگار خود بطلبیم در حالی که او پروردگار همه چیز است؟!) (انعام: ۱۶۴). دلیل آن نیز وحدت واجب الوجود و توحید خالق در عالم هستی است.

۳- توحید در قانونگذاری و تشریع

چنان که قرآن می گوید: وَمَنْ لَّمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ: (هر کس که به آنچه خدا نازل کرده است حکم نکند کافر است). (مائده- ۴۴)
زیرا وقتی ثابت کردیم مدیر و مدبّر او است، مسلماً غیر او صلاحیت قانونگذاری نخواهد داشت، چون غیر او در تدبیر جهان سهمی ندارد تا قوانینی هماهنگ با نظام تکوین وضع کند.

۴- توحید در مالکیت

خواه «مالکیت حقیقی» یعنی سلطه تکوینی بر چیزی باشد، یا «مالکیت حقوقی» یعنی سلطه قانونی بر چیزی؛ اینها همه از او است، چنان که قرآن می گوید: وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ (مالکیت و حاکمیت آسمانها و زمین مخصوص خدا است) (آل عمران- ۱۸۹)
و نیز می فرماید: وَ أَنْفَقُوا مِمَّا جَعَلَكُمْ مُسْتَخْلِفِينَ فِيهِ (انفاق کنید از اموالی که خداوند شما را نماینده خود در آن قرار داده) (حدید- ۷)
دلیل آن هم همان توحید در خالقیت است، وقتی خالق همه اشیاء او است طبعاً مالک همه اشیاء نیز ذات مقدس او است بنابراین هر ملکیتی باید از مالکیت او سرچشمه گیرد.

۵- توحید حاکمیت

مسئلاً جامعه بشری نیاز به حکومت دارد، چون زندگی دسته جمعی بدون حکومت ممکن نیست، تقسیم مسئولیتها، تنظیم برنامه‌ها، اجرای مدیریتها، جلوگیری از تعدیات و تجاوزها، تنها به وسیله حکومت میسر است. از طرفی اصل آزادی انسانها می‌گوید هیچکس بر هیچکس حق حکومت ندارد مگر آنکه مالک اصلی و صاحب حقیقی اجازه دهد و از همین جاست که ما هر حکومتی را که به حکومت الهی منتهی نشود مردود می‌دانیم و نیز از همین جاست که مشروعیت حکومت را از آن پیامبر (ص) و سپس امامان معصوم (علیهم السلام) و بعد از آنها برای فقیه جامع الشرائط می‌دانیم.

البته ممکن است مردم به کسی اجازه دهند که بر آنها حکومت کند، ولی چون اتفاق تمام افراد جامعه عادتاً غیر ممکن است چنین حکومتی عملاً ممکن نیست البته نباید فراموش کرد که توحید ربوبیت مربوط به عالم تکوین است و توحید قانونگذاری و حکومت به عالم تشریع.

قرآن مجید می‌گوید: **إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ**: (حکم و حکومت تنها از آن خدا است) (انعام- ۵۷)

۶- توحید اطاعت

یعنی تنها مقام «واجب الاطاعه» در جهان، ذات پاک خدا است و مشروعیت اطاعت از هر مقام دیگری باید از همین جا سرچشمه گیرد، یعنی اطاعت او اطاعت خدا محسوب می‌شود.

دلیل آن هم روشن است وقتی حاکمیت مخصوص او است، مطاع بودن هم مخصوص او است و لذا ما اطاعت انبیاء (علیهم السلام) و ائمه معصومین و جانشینان آنها را پرتوی از اطاعت خدا می‌شمیریم، قرآن می‌گوید: **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِيَ الْأَمْرِ مِنْكُمْ**: (ای کسانی که ایمان آورده‌اید اطاعت کنید خدا و رسول او و صاحبان امر (امامان معصوم) را) (نساء- ۵۹)

و نیز می‌فرماید: **مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ** (هر کس رسول خدا را اطاعت کند خدا را اطاعت کرده است). (نساء- ۸۰)

البته بحثهای فوق هر کدام در خور شرح و بسط فراوان است و ما به ملاحظه این که از شکل بحث تفسیری خارج نشویم آنها را فشرده بیان کردیم.

خداوندا! ما را در تمام عمر به خط توحید ثابت بدار.

پروردگارا! شاخه‌های شرک همچون شاخه‌های توحید زیاد است و نجات از شرک جز با لطف تو میسر نیست، ما را مشمول الطافت گردان.

بارالها! ما را با توحید زنده‌دار و با توحید بمیران و با حقیقت توحید محشور بگردان